

KAPİTALİZM KÜRESEL KRİZİ AŞAMIYOR

Aydınlık Dergisi, 14 Şubat 2010

Yıldırım Koç

Kapitalist dünya, üçüncü küresel krizini yaşıyor.

İlk küresel kriz, 1873-1896 yılları arasındaydı. İktisat tarihinde “uzun buhran” diye anılan bu ilk kriz, tekelci kapitalizme/emperyalizme geçiş süreciyle aşıldı. Sömürgelerin yeniden paylaşımı mücadelesi de Birinci Dünya Savaşı ile sonuçlandı.

İkinci küresel kriz, 1929 buhranıdır. Bazı ülkelerde bu krizden kurtuluş ancak İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla mümkün olabildi.

2008 yılının sonlarından beri de üçüncü küresel krizi yaşıyoruz.

Emperyalist ülkeler kapitalizmin buhranını yaşarken, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan, ekonomik büyümelerini sürdürüyor.

Buhranın izlenmesinde kullanılabilen bir araç, gayri safi yurtiçi hasıladaki gelişmelerdir. Bu konuda en yaygın kullanılan kaynak ise, Uluslararası Para Fonu'nun raporlarıdır. IMF'nin **Dünya Ekonomik Görünümü** raporuna göre, 2009 yılında AB, ABD ve Japonya küçülürken, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan büyüdü.

2009 yılında ABD'nin küçülmesi yüzde 2,7; Avrupa Birliği'nin küçülmesi yüzde 4,2; Japonya'nın küçülmesi ise yüzde 5,4 oranlarında oldu.

Buna karşılık, Çin Halk Cumhuriyeti yüzde 8,5; Hindistan da yüzde 5,4 oranında büyüdü. IMF'nin 2009 yılı Ocak ayında yaptığı tahminlere göre, Çin'in yüzde 6,7 oranında büyümesi bekleniyordu. Çin, daha yüksek hızda bir büyüme gerçekleştirdi.

ABD, AB ve Japonya'nın küçülmeleri ise, beklenenin üstünde oldu. IMF'nin 2009 Ocak tahminlerine göre, ABD'nin yüzde 1,6; Avrupa Birliği'nin yüzde 1,8; Japonya'nın da yüzde 2,6 oranında küçüleceği tahmin ediliyordu. Kapitalist sistem, beklenenin aksine, küresel krizi 2009 yılında da aşamadı; buhran ve küçülme devam etti. Buna karşılık Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan, kapitalizmin küresel krizinin etkilerine rağmen, sağlam altyapıları ve planlı ekonomi nedeniyle, büyümelerini sürdürdü.

Buhranlar, kapitalizmin ayrılmaz parçasıdır. İnsanlığın ekonomik buhranlardan kurtulabilmesinin yolu kapitalizmden kurtulmasına bağlıdır.

Buhranın en önemli göstergelerinden biri de işsizlik oranlarıdır.

Avrupa Birliği İstatistik Bürosu'nun (Eurostat) yayımladığı son verilere göre, Avrupa Birliği'nin 27 ülkesinde işsizlik oranı, 2009 yılı Aralık ayında, 2000 yılı Ocak ayından beri en yüksek düzeye ulaştı; yüzde 9,6 oldu. Bu oran, 2008 yılı Aralık ayında 7,6 idi. Avrupa Birliği'nin 27 ülkesinde işsizlerin sayısı bir yıl içinde 4,6 milyon kişi artarak 2009 Aralık'ında 23,0 milyona ulaştı. Avrupa'nın işsizlik oranı yüzde 10,0, Japonya'nınki ise yüzde 5,2 oldu.

Avrupa Birliği ülkelerinde işsizlik oranları ve bu oranlardaki artış ülkeden ülkeye önemli farklar gösterdi. İşsizlik artışından öncelikle ve ağırlıklı olarak, AB'ye daha sonra katılan bağımlı ülkeler etkilendi.

Almanya'da 2009 yılı boyunca işsizlik oranı yüzde 7,1'den 7,5'e; Belçika'da ise 7,1'den 8,2'ye yükseldi. Buna karşılık Letonya'da işsizlik oranı bir yıl içinde yüzde 11,3'ten yüzde 22,8'e; Estonya'da ise yüzde 6,5'ten yüzde 15,2'ye çıktı.

2009 yılı Aralık ayı itibarıyla Hollanda'da işsizlik oranı yüzde 4,0 iken, İspanya'da yüzde 19,5 düzeyindeydi.

İşsizlik özellikle gençler arasında çok yaygınlaştı.

Aralık 2009 itibarıyla 25 yaşın altındaki kişiler arasında işsizlik oranı İspanya'da yüzde 44,5, Letonya'da ise yüzde 43,8 idi.

Bu rakamlara, kısmi zamanlı çalışan kişiler dahil değildir. Onlar de hesaba katıldığında, işsizlik oranları daha da yükselecektir.

Üçüncü küresel krizin bir özelliği de, eksik istihdamın çok artmasıdır. Birçok insan, eğitim gördüğü ve uzmanlaştığı alanla hiç ilgisi olmayan işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır.

Ekonomide değer yaratan güç, işgücüdür. Üretim sürecinde kendisi için harcanandan daha fazlasını yaratarak üretimde bulunmayanların gereksinim duyduğu ürünleri üreten, makineler değil, o makineleri kullanan işgücüdür. Kapitalizm, yarattığı işsizlikle, bu değerli işgücünü israf etmektedir. Emperyalizm ise, kendi ülkesindeki işsizliği çeşitli biçimlerde az gelişmiş ülkelere aktararak, bu israfı ülkemiz açısından daha da büyötmektedir.

Kapitalizm buhran ve işsizlik demektir.

İnsanlığın buhranlardan ve işsizlikten kurtulabilmesi, emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadeleyle mümkündür.

Kapitalizmin üçüncü küresel krizi, bu gerçeği bir kez daha hatırlatmaktadır.